

Τι είναι το Matlab?

Το Matlab (MATrix LABoratory) είναι ένα interactive σύστημα για :

- αριθμητικούς υπολογισμούς, δίχως προγραμματισμό σε συμβατικές γλώσσες (Fortran, C)·
- γρήγορη ανάπτυξη και έλεγχο αλγορίθμων, (πλήθος έτοιμων συναρτήσεων και απλουστευμένη αλγοριθμική γλώσσα)·
- ανάλυση δεδομένων και γραφική παρουσίαση τους·
- εφαρμογές από διάφορες θεματικές περιοχές μέσω κατάλληλων *toolboxes* (στατιστική ανάλυση, θεωρία ελέγχου, επεξεργασία σήματος, βελτιστοποίηση, νευρωνικά δίκτυα, «συμβολικά» μαθηματικά, κ.π.α.)

Δημιουργήθηκε απο τον C. Moler, αρχικά σαν εργαλείο διαχείρισης των βιβλιοθηκών Fortran: LINPACK (γρ. άλγεβρα) και EISPACK (ιδιοτιμές και ιδιοδιανύσματα). *Εξελίχθηκε* σε σύνθετο πακέτο (γραμμένο σε C, C++) που αναπτύσσεται συνεχώς.

Βοήθεια στο Matlab

help λίστα με κατηγορίες βοήθειας.

help θέμα βοήθεια σε ένα συγκεκριμένο θέμα ή συνάρτηση.

lookfor λέξη-κλειδί ψάχνει σε όλες τις συναρτήσεις για τη λέξη-κλειδί

helpdesk «φορτώνει» στον Web browser αναλυτική τεκμηρίωση για το Matlab και τα toolboxes του.

demo επίδειξη δυνατοτήτων του Matlab.

Τα πάντα είναι πίνακες!

Βασικό αντικείμενο του Matlab είναι οι **πίνακες** (πραγματικοί ή μιγαδικοί).

Σε μερικές περιπτώσεις το Matlab ερμηνεύει:

- πίνακες 1×1 σαν βαθμωτά μεγέθη, και
- πίνακες με 1 γραμμή ή 1 στήλη σαν διανύσματα.

Η γλώσσα του Matlab είναι α-τυπη (δεν χρειάζεται δήλωση μεταβλητών).

Στο Matlab οι πράξεις κινητής υποδιαστολής γίνονται σύμφωνα με το standard της IEEE, συνήθως σε διπλή ακρίβεια.

Εισαγωγή πινάκων

1. Άμεσα από το χρήστη:

```
A = [ 1 2 3; 4 5 6; 7 8 9 ]
```

ή ισοδύναμα

```
A = [ 1 2 3  
      4 5 6  
      7 8 9 ]
```

2. Από συναρτήσεις του Matlab:

```
b = rand(1,5)
```

δημιουργεί τυχαίο πίνακα 1×5 (διάνυσμα) με στοιχεία $\in [0, 1]$.

ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: $A(i, j)$ για πίνακες, ή $b(A(i, j))$ για διανύσματα. Οι δείκτες είναι θετικές ακέραιες σταθερές ή μεταβλητές.

Πράξεις πινάκων

+	Πρόσθεση	help arith
-	Αφαίρεση	help arith
*	Πολ/σμός	help arith
^	Υψωση σε δύναμη	help arith
'	Ανάστροφος πίνακας	help punct
\	Αριστερή διαίρεση	help slash
/	Δεξιά διαίρεση	help slash

Πράξεις πινάκων (συνεχ.)

Παρατηρήσεις

- Ισχύουν και για βαθμωτά μεγέθη (= πίνακες 1×1)
- Ασυμβατότητα διαστάσεων \implies ΛΑΘΟΣ.
ΕΞΑΙΡΕΣΗ: πράξεις μεταξύ πινάκων και αριθμών, οπότε η πράξη εκτελείται μεταξύ του αριθμού και *κάθε* στοιχείου του πίνακα.
- Για τις διαιρέσεις: Αν ο πίνακας A είναι αντιστρέψιμος τότε:
 - $x = A \setminus b$ είναι η λύση του συστήματος: $A * x = b$.
 - $x = b / A$ είναι η λύση του συστήματος: $x * A = b$.
- Οι πράξεις: \cdot , \wedge , $/$, \setminus εκτελούνται μεταξύ των **στοιχείων** των πινάκων. Π.χ. $[1 \ 2; 3 \ 4] \wedge 2$ δίνει $[1 \ 4; 9 \ 16]$.

Εντολές, Εκφράσεις, Μεταβλητές

- Το Matlab ερμηνεύει κάθε γραμμή στην είσοδο. Οι εντολές του έχουν τη μορφή:

μεταβλητή=έκφραση

ή απλά

έκφραση

- Οι εκφράσεις είναι σύνθεση τελεστών, μεταβλητών και συναρτήσεων. Ο υπολογισμός τους παράγει ένα πίνακα που μπορεί να εμφανισθεί στην έξοδο ή να αποθηκευτεί σε μεταβλητή.
- Οι εντολές τερματίζονται με το τέλος της γραμμής. Συνέχεια σε περισσότερες από μία γραμμες αν η προηγούμενη γραμμή τελειώνει σε . . .
- Πολλές εντολές μεταξύ , ή ; γράφονται σε μία γραμμή.
- Εντολή που τελειώνει σε ; δεν παράγει output στην οθόνη.

Κατασκευή πινάκων

Μερικές συναρτήσεις (για σύνταξη: `help όνομα`)

<code>eye</code>	Μοναδιαίος πίνακας
<code>zeros</code>	Μηδενικός πίνακας
<code>ones</code>	Πίνακας με στοιχεία μονάδες
<code>diag</code>	Διαγώνιος πίνακας
<code>triu, tril</code>	Άνω, κάτω τριγωνικός πίνακας
<code>rand</code>	Πίνακας με 'τυχαία' στοιχεία
<code>magic</code>	Μαγικά τετράγωνα.

Παρατηρήσεις, παραδείγματα

- `zeros(m, n)`, $m \times n$ μηδενικός πίνακας, αλλά `zeros(n)` τετραγωνικός μηδενικός πίνακας.
- Για x διάνυσμα, `diag(x)` πίνακας με x στη διαγώνιο. Για πίνακα A , `diag(A)` διάνυσμα με τα διαγώνια στοιχεία του A .
ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι υπολογίζει η `diag(diag(A))`?

- Παραγωγή πινάκων από πίνακες: αν A είναι 3×3 τότε:

$$B = [A, \text{zeros}(3, 2); \text{ones}(2, 3), \text{eye}(2, 2)]$$

δίνει πίνακα 5×5 .

Υποπίνακες

- Οι εκφράσεις: $1:5$ και $0.2:0.2:1.2$ είναι στην ουσία τα διανύσματα: $[1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5]$ και $[0.2 \ 0.4 \ 0.6 \ 0.8 \ 1.0 \ 1.2]$
- $A(1:4, 3)$ διάνυσμα με τα 4 πρώτα στοιχεία της 3ης στήλης του A .
- $A(:, 3)$ είναι ή 3η στήλη του A .
- $A(:, [2, 4])$ Οι στήλες 2 και 4 του A .
- $A(:, [2 \ 4 \ 5]) = B(:, 1:3)$ Αντικαθιστά τις στήλες 2, 4 και 5 του A με τις στήλες 1, 2, 3 του B .

Η εντολή for

```
x = []; for i = 1:n, x=[x,i^2], end
```

ή

```
x = [];  
for i = 1:n  
    x=[x,i^2]  
end
```

Στην πιο γενική της μορφή:

```
s = 0;           % Για 2D pinaka A:  
for c = A       % Diatrexei tic sthles tou A  
    s = s + sum(c)  
end
```

Η εντολή `while`

```
while λογική σχέση  
    εντολές  
end
```

Παράδειγμα: υπολογισμός του $\lfloor \log_2 a \rfloor$

```
a = 256;  
n = 0;  
while 2^n < a  
    n = n + 1;  
end  
n
```

και με χρήση συναρτήσεων: `n = floor(log2(a))`

Η εντολή `if`

```
if λογική σχέση  
    εντολές  
end
```

Παράδειγμα:

```
if n < 0  
    parity = 0;  
elseif rem(n,2) == 0  
    parity = 2;  
else  
    parity = 1;  
end
```

Λογικές σχέσεις και τελεστές

help relop

Σχέσεις: < > <= >= == =

Τελεστές: & (σύζευξη), | (διάζευξη), ~ (άρνηση)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

- Τιμές: Αληθής \rightarrow 1, Ψευδής \rightarrow 0.
- Οι λογικές σχέσεις μεταξύ πινάκων, εκτελούνται μεταξύ των στοιχείων τους και δίνουν πίνακα με 1 ή 0 στις αντίστοιχες θέσεις. Π.χ.
 $L = [1 \ 2; 3 \ 4] > [1 \ 0; 10 \ 0]$ δίνει την τιμή
 $[0 \ 1; 0 \ 1]$ στον L
- Οι `while` και `if` ερμηνεύουν μια σχέση μεταξύ πινάκων σαν αληθή όταν ο παραγόμενος πίνακας έχει όλα τα στοιχεία του = 1. Π.χ. για το προηγούμενο L, η `if L, disp('MATLAB'); end` ΔΕΝ ΕΚΤΕΛΕΙΤΑΙ

Βαθμωτές Συναρτήσεις

Ενεργούν σε βαθμωτά μεγέθη (δηλ. για πίνακα: σε κάθε στοιχείο του και παράγουν πίνακα με τα αποτελέσματα, ίδιας διαστάσης με τον αρχικό)

<code>sin</code>	<code>asin</code>	<code>exp</code>	<code>abs</code>	<code>round</code>
<code>cos</code>	<code>acos</code>	<code>log</code>	<code>sqrt</code>	<code>floor</code>
<code>tan</code>	<code>atan</code>	<code>rem</code>	<code>sign</code>	<code>ceil</code>

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

```
sin([pi pi/2; 0 pi/4]) → [0.0 1.0; 0.0 0.707]
```

Διανυσματικές συναρτήσεις

Ενεργούν σε διανύσματα (δηλ. για πίνακα: σε κάθε στήλη του και παράγουν πίνακα γραμμή με τα αποτελέσματα κάθε στήλης).

```
max    sum    median  any
min    prod   mean     all
sort                   std
```

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

```
max([1 2 3]) → 3
```

```
max([1; 2; 3]) → 3
```

```
max([1 2 3; 3 2 1]) → [3 2 3]
```


Συναρτήσεις πινάκων

<code>eig</code>	Ιδιοδιανύσματα, ιδιοτιμές
<code>chol</code>	Παραγοντοποίηση Choleski
<code>lu</code>	Παραγοντοποίηση Gauss
<code>expm</code>	e^A (συγκρ. <code>exp</code>)
<code>sqrtn</code>	Τετραγωνική ρίζα πίνακα (συγκρ. <code>sqrt</code>)
<code>det</code>	Ορίζουσα
<code>size</code>	Διαστάσεις
<code>norm</code>	Νόρμες
<code>rank</code>	Βαθμός.

m-αρχεία

Έχουν κατάληξη .m

1. **Scripts** Αρχεία που περιέχουν αλληλουχία εντολών του Matlab. Π.χ. εντολές στο αρχείο `myscommand.m` εκτελείται με `myscommand`.
2. **Συναρτήσεις** Δυνατότητα δημιουργίας νέων συναρτήσεων. Π.χ. η νέα εντολή `randint` ορίζεται στο αρχείο `randint.m`:

```
function a = randint(m, n)
%RANDINT Randomly generated integral matrix.
% RANDINT(M,N) M-by-N matrix.
% Elements between 0 and 9
a = floor(10*rand(m,n));
```

Τι εμφανίζει η: `help randint`?

Γραφικά - οι συνάρτησεις `plot` και `semilogy`

Η συνάρτηση `plot(x,y)` σχεδιάζει 2-διάστατες γραφικές παραστάσεις του διανύσματος y ως προς x .

Παραδειγμα:

```
x = -4:.01:4;  
y = sin(x);  
plot(x,y);  
title('MATLAB_plot');  
xlabel('x'); ylabel('y')
```

Για λογαριθμική κλίμακα στον άξονα των y : `semilogy`

Παράδειγμα:

```
semilogy(x,y);
```

Παραδείγματα

Για: $A = \text{rand}(3, 5)$, B οποιοσδήποτε 3×5 πίνακας, $x = \text{rand}(5, 1)$, y ένα διάνυσμα 5×1 και $C = [1 \ 2 \ 3; 4 \ 5 \ 6; 7 \ 8 \ 9]$:

1. Πραξεις:

$A+B$, $A+2$, C^2 , $C.^2$, $C.^C$

2. Δημιουργία πινάκων:

$\text{diag}(C)$, $\text{diag}(y)$, $\text{diag}(\text{diag}(C))$, $\text{triu}(C)$
 $\text{eye}(3)-2$, $-\text{eye}(3)$

3. Σύνθετοι πίνακες:

$D = [A; \text{zeros}(2, 3) \ \text{ones}(2)]$

4. For:

$s = 0; \text{for } i = 1:5, s = s + x(i); \text{end}; s, \text{sum}(x)$

5. Λογικές σχέσεις:

```
D = triu(C), C == D
```

6. Συναρτήσεις:

```
sin(B), max(y), rank(B), det(C), size(x)
```

```
help eig
```

```
eig(C)
```

```
[V,L]=eig(C)
```

7. Υποπίνακες:

```
B(1:2,3), B(:,2), B(2,:), B(:, [1 5])
```

```
M = B, M(:,1:3)=eye(3)
```

8. Γραφικά:

```
x=-4:.01:4; y = sin(x); plot(x,y);
```

```
title('MATLAB_plot'); xlabel('x'); ylabel('sin')
```

Χρήσιμες συναρτήσεις

`rand(m, n)` Τυχαίος πίνακας $m \times n$.

`rand(n)` Τυχαίος πίνακας $n \times n$.

`ones(m, n)` Πίνακας $m \times n$ με στοιχεία 1.

`zeros(m, n)` Πίνακας $m \times n$ με στοιχεία 0.

`diag(v)` Διαγώνιος πίνακας με το διάνυσμα v στην κύρια διαγώνιο.

`diag(v, k)` Πίνακας με το διάνυσμα v στην k διαγώνιο ($k=0$ κύρια διαγώνιος, $k>0/k<0$ πάνω/κάτω από κύρια διαγώνιο).

Παράδειγμα: δημιουργία τριδιαγώνιου πίνακα

Η εντολή:

```
10*eye(3) + diag(ones(2,1),1) + diag(ones(2,1),-1)
```

δίνει τον τριδιαγώνιο πίνακα:

$$\begin{pmatrix} 10 & 1 & 0 \\ 1 & 10 & 1 \\ 0 & 1 & 10 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 10 & 0 & 0 \\ 0 & 10 & 0 \\ 0 & 0 & 10 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

Κόστος Αλγορίθμων

Για οποιαδήποτε συνάρτηση `fun(...)`:

1. Αριθμός πράξεων flops (δεν υποστηρίζεται σε νεώτερες εκδόσεις του Matlab)

```
flops(0); fun(...); flops
```

Προσθαφαιρέσεις: 1 flop για πραγματικούς, 2 flops για μιγαδικούς.

Πολ/σμοί, διαιρέσεις: 1 flop για πραγματικούς, 6 flops για μιγαδικούς.

Βασικές συναρτήσεις: 1 flop για πραγματικούς, περισσότερα για μιγαδικούς.

2. Χρονική διάρκεια

```
tic; fun(...); toc
```


Παράδειγμα: Linpack benchmark

Μέτρηση υπολογιστικής ταχύτητας σε MFlopS (= MegaFlop/sec) με βάση το χρόνο που απαιτείται για την επίλυση με απαλοιφή Gauss γραμμικού συστήματος 100×100 :

```
n = 100;  
A = rand(n);  
b = rand(n,1);  
flops(0);  
tic;  
x = A\b;  
t = toc;  
megaflops = flops/t/1.e6
```

Αποτελεσματικότητα συναρτήσεων

Πίνακας A , $n \times n$ με στοιχεία: $a_{ij} = 1/(i+j)$

1ος τρόπος, χρόνος εκτέλεσης για $n = 500$ σε Pentium 1 146.53s

```
function A = slower(n)
%SLOWER(N) pinakas A, NxN me A(I,J) = 1/(I+J)
for i=1:n
    for j=1:n
        A(i,j) = 1 / (i+j);
    end
end
end
```

Αποτελεσματικότητα συναρτήσεων (συνεχ.)

Πίνακας A , $n \times n$ με στοιχεία: $a_{ij} = 1/(i+j)$

2ος τρόπος, χρόνος εκτέλεσης για $n = 500$ σε Pentium 1 120.01s

```
function A = slow(n)
%SLOW(N) pinakas A, NxN me A(I,J) = 1/(I+J)
A = zeros(n);
for i=1:n
    for j=1:n
        A(i,j) = 1 / (i+j);
    end
end
```

Αποτελεσματικότητα συναρτήσεων (συνεχ.)

Πίνακας A , $n \times n$ με στοιχεία: $a_{ij} = 1/(i+j)$

3ος τρόπος, χρόνος εκτέλεσης για $n = 500$ σε Pentium 1 1.38s

```
function A = fast(n)
%FAST(N) pinakas A, NxN me A(I,J) = 1/(I+J)
Y = zeros(n);
for i=1:n
    Y(i,:) = 1:n;
end
A = 1./(Y + Y');
```

Αποτελεσματικότητα συναρτήσεων (συνεχ.)

Πίνακας A , $n \times n$ με στοιχεία: $a_{ij} = 1/(i+j)$

4ος τρόπος, χρόνος εκτέλεσης για $n = 500$ σε Pentium 1 0.94s

```
function A = faster(n)
%FASTER(N) pinakas A, NxN me A(I,J) = 1/(I+J)
A = zeros(n);
tmp = 1:n;
for i=1:n
    A(i,:) = 1./(tmp + i);
end
```

Αποτελεσματικότητα συναρτήσεων (συνεχ.)

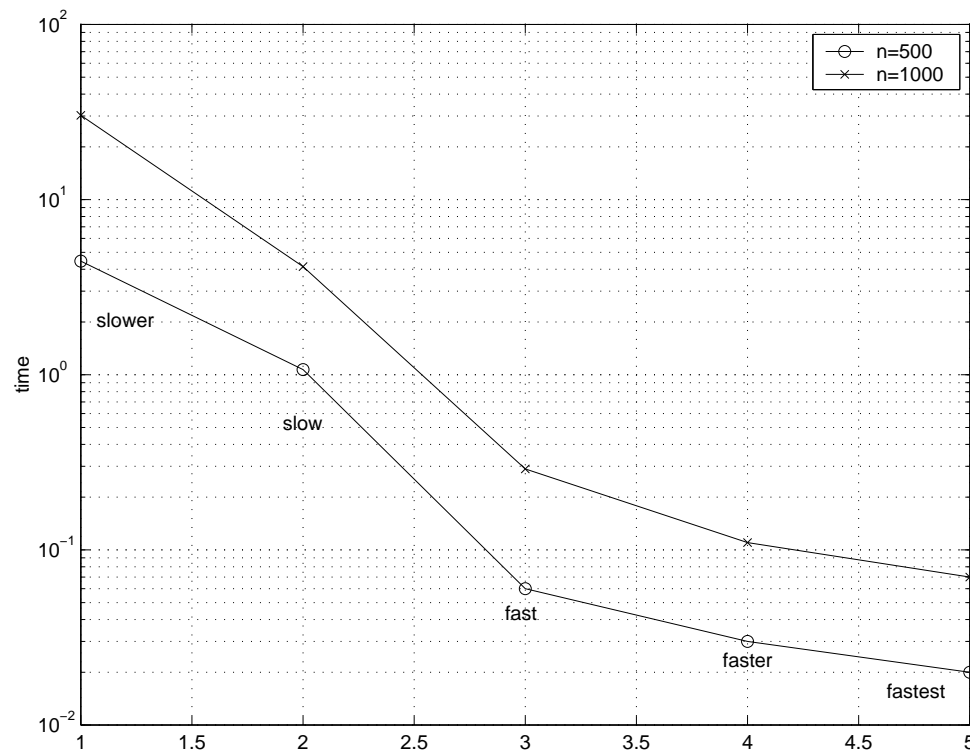
Πίνακας A , $n \times n$ με στοιχεία: $a_{ij} = 1/(i+j)$

5ος τρόπος, χρόνος εκτέλεσης για $n = 500$ σε Pentium 1 0.69s

```
function A = fastest(n)
%FASTEST(N) pinakas A, NxN me A(I,J) = 1/(I+J)
A = zeros(n);
tmp = (1:n)';
for i=1:n
    A(:,i) = 1./(tmp + i);
end
}
```

Χρόνοι εκτέλεσης σε Pentium 4

n	slower	slow	fast	faster	fastest
500	4.45	1.07	0.06	0.03	0.02
1000	30.26	4.14	0.29	0.11	0.07

Οδηγίες για γρηγορότερα προγράμματα Matlab

- Δέσμευσε εκ των προτέρων χώρο για πίνακες (π.χ. με την `zeros(m,n)`)
- Χρησιμοποίησε πράξεις σε ολόκληρα διανύσματα ή πίνακες αντί για βρόγχους επανάληψης με βαθμωτά μεγέθη.
- Χρησιμοποίησε εσωτερικές συναρτήσεις του Matlab όπου είναι δυνατόν.

Επίλυση γραμμικών συστημάτων

Αν A πίνακας $n \times n$ και b, x διανύσματα στήλες, τότε:

$$x = A \setminus b$$

υπολογίζει τη λύση του συστήματος $Ax = b$ με κάποια μορφή απαλοιφής Gauss.

Αλγόριθμοι

1. A συμμετρικός: παραγοντοποίηση Choleski.
2. A μη συμμετρικός: απαλοιφή Gauss με μερική οδήγηση.

Στη γενικευμένη μορφή του ο τελεστής \setminus επιλύει συστήματα πινάκων $AX = B$ με A διαστάσεων $m \times n$. (Όταν $m \neq n$ γίνεται επίλυση ελαχίστων τετραγώνων).

Αντιστροφή πίνακα

Αντίστροφος του τετραγωνικού πίνακα X :

$$Y = \text{inv}(X)$$

- Στην πράξη η αντιστροφή χρησιμοποιείται *πολύ σπάνια*.
- Η συνηθέστερη κατάχρηση της για επίλυση γραμμικών συστημάτων. Η απαλοιφή Gauss (τελεστής \backslash) υπερέρχει σε *ακρίβεια* και *υπολογιστικό χρόνο*.

Νόρμες και δείκτης κατάστασης

`norm(X)`, `norm(X, 2)` υπολογίζει: $\| \cdot \|_2$

`norm(X, 1)` υπολογίζει: $\| \cdot \|_1$

`norm(X, inf)`, `norm(X, Inf)` υπολογίζει: $\| \cdot \|_\infty$

Για το δείκτη κατάστασης του πίνακα X στην *Ευκλείδεια* νόρμα:

`kappa = cond(X)`

Πίνακες Hilbert

Πίνακας Hilbert τάξης n :

$$H = \text{hilb}(n)$$

Κλασσικό παράδειγμα πινάκων με *υψηλό* δείκτη κατάστασης.

Ο αντίστροφος πίνακα Hilbert υπολογίζεται με:

$$H = \text{invhilb}(n)$$

ακριβώς (χωρίς σφάλματα περικοπής) για $n \leq 13$, και *προσεγγιστικά* για μεγαλύτερα n .

Η $\text{invhilb}(n)$ σε σχέση με $\text{inv}(\text{hilb}(n))$ αντιμετωπίζει καλύτερα τα σφάλματα περικοπής:

- στην παράσταση των $\text{hilb}(n)$ και $\text{invhilb}(n)$
- στη διαδικασία αντιστροφής.